

ชื่อสมุนไพร มะกรูด

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Citrus hystrix* DC.

ชื่อสามัญ Kaffir lime, Leech lime, Mauritius papeda

ชื่อท้องถิ่น มะขู (แม่ฮ่องสอน), มะขุน มะขูด (ภาคเหนือ), ส้มกรูด ส้มม่วงผี (ภาคใต้)

ลักษณะทางพฤกษศาสตร์

ไม้ต้นขนาดเล็ก สูง 2-8 เมตร เปลือกต้นเรียบ สีน้ำตาล มีหนามแหลมตามกิ่งก้าน

ใบ เป็นใบประกอบที่มีใบย่อยใบเดี่ยว ออกเรียงสลับ ปลายใบและโคนใบมน ขอบใบเรียบ แผ่นใบเรียบ เป็นมันสีเขียวเข้ม มีต่อมน้ำมันอยู่ตามผิวใบ มีกลิ่นหอมเฉพาะ ก้านใบมีปีกดูล้ำใบบ

ดอก ออกเป็นช่อตามซอกใบที่ปลายกิ่ง ดอกสีขาว กลีบเลี้ยงมี 5 กลีบ กลีบดอกมี 5 แฉก โคนกลีบดอกติดกัน

ผล เป็นรูปทรงกลมหรือรูปไข่ โคนผลเรียวเป็นจุก ผิวขรุขระ มีต่อมน้ำมัน ผลอ่อนสีเขียวแก่ สุกเป็นสีเหลือง มีรสเปรี้ยว เมล็ดกลมรี สีขาว มีหลายเมล็ด

การนำไปใช้ประโยชน์

ในมะกรูดมีน้ำมันหอมระเหยอยู่มาก มีกลิ่นฉุน จึงสามารถนำไปใช้ไล่แมลงบางชนิดได้ เช่น มอดและมดที่อยู่ในข้าวสาร มะกรูดช่วยบำรุงผมให้เงางาม แก้อาการผมร่วง โดยการนำมะกรูดผ่าครึ่ง มาชโลมบนศีรษะหลังสระผมเสร็จทิ้งไว้สักพักแล้วล้างออก ก็จะช่วยทำให้ผมดำเงางามและลดผมร่วงได้ ช่วยทำความสะอาดตามซอกเท้าเพื่อลดความหมักหมม ช่วยดูดกลิ่นในรองเท้าหรือตู้รองเท้า แก้ปัญหากลิ่นเท้าเหม็น มีกลิ่นอับชื้นรา มีการนำเปลือกของมะกรูดมาใช้เป็นส่วนผสมในเครื่องสำอางบางชนิด อย่างเช่น สบู่ แชมพู มะกรูด และยังใช้ในการประกอบอาหารและแต่งกลิ่นคาวหวานของอาหาร เช่น ต้มยำ แกงเผ็ด ผัดเผ็ด ฉู่ฉี่ ท่อหมก ทอดมัน โรยหน้าข้าวเหนียวหน้ากุ้ง

สรรพคุณทางยา

1. มะกรูดมีสารต่อต้านอนุมูลอิสระสูง ช่วยเสริมสร้างภูมิคุ้มกันให้ร่างกายแข็งแรงและต้านทานโรค
2. ช่วยทำให้เจริญอาหาร
3. ช่วยแก้อาการนอนไม่หลับ น้ำมันหอมระเหยจากมะกรูดมีสรรพคุณช่วยผ่อนคลายความเครียด
4. ใช้เป็นยาบำรุงหัวใจ ช่วยแก้ลม หน้ามืด วิงเวียนศีรษะ ช่วยแก้อาการไอ ขับเสมหะ
5. ใบมะกรูดมีสรรพคุณช่วยยับยั้งหรือชะลอการขยายตัวของเซลล์มะเร็ง ช่วยต่อต้านมะเร็งได้
6. ใช้เป็นยาบำรุงหัวใจ

7. น้ำมะกรูดใช้แก้อาการเลือดออกตามไรฟันได้ โดยหลังแปรงฟันเสร็จให้ใช้น้ำมะกรูดถูบาง ๆ บริเวณเหงือก
8. ช่วยกระตุ้นพิษ ช่วยรักษาฝีภายใน
9. ใช้ปรุงเป็นยาช่วยขับลมในลำไส้ แก้อาการจุกเสียด ท้องอืด แน่นท้อง

เอกสารอ้างอิง

เมตไทย. (2563) มะกรูด. สืบค้น 20 มีนาคม 2565, จาก <https://medthai.com/มะกรูด/>

ศูนย์วิจัยและพัฒนาชา น้ำมันและพืชน้ำมัน. 2565. มะกรูด. สืบค้น 20 มีนาคม 2565, จาก <https://www.teaoilcenter.org/มะกรูด/>